

PROTESTÁNS HETILAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

Megjelen minden héten egyszer szombaton egy iven. — Előfizetési ár egy évre 6 frt, félévre 3 frt. — Az osztrák-magyar monarchián kívül első országokba egy évre 7 frt. — Egyes szám ára 12 kr. — Hirdetések díja száz szóig 1 frt; kétszáz szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr.; harmadiknál 70 kr.; bélyegdíj mindenik hirdetésnél külön-külön 30 kr. Melléklési díj minden száz darabtól 1 frt 50 kr. A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz — Nagy Péterfia-utca 961. sz. intézendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

a

„PROTESTÁNS HETILAP“ 1880. évi folyamára.

A „Protestáns Hetilap“ első évfolyamának utolsó napjait éli; hogy a kitzűzött czélhoz s az egyházat és is érdeklő nagyfotosságú kérdésekhez képest pályáját mily sikerrel futotta eddigelé, hű volt-e a programhoz, valósít meg abból valamit, vagy csak komolyan törekedett is annak megvalósítására, immár az olvasó közönség megítélhet szerkesztőség — legalább hiszi — hogy ígérete beváltására jó lélekkel s töle telhetőleg mindent megtett; olvasó felmerült egyházi és iskolai ügyekre nézve pontosan tájékoztatni törekedett. A lefolyt idő alatt a gymnáziumi oktató kiválóan sok figyelmet és tért szenteltünk, a mit a középtanodai oktatás és nevelés napi renden levő kérdésének fontos a főfelügyeleti jognak a kormány által felszínre hozása és időszerűsége, a prot. egyház és iskola érdekeinek elv hatlansága eléggé indokol és megmagyaráz.

A protestáns nevelés- és oktatásügy minden ágazatjára jövőre is kellő figyelemmel leszünk, de ig fogunk az egyház érdekeit növekvő gonddal ápolni; eredeti czikkeinkkel s egyéb közleményeinkkel a ker. vallás felmelegítésén munkálkodni, az egyházat és iskolát érdeklő hazai és külföldi ugy tudományos mint egyleti moz pontosan és gyorsan ismertetni, egyházunk jogait híven és öntudatosan védelmezni, tárgyalásban és vitában a higgadt modort megtartani.

Az eddigi munkatársakon kívül több jeles írói tehetség támogatásáról nyertünk biztosítást s így hissz a kezdet nehézségein áthatolva, kitzűzött célunk felé sikerre több kilátással fogunk haladni.

A „Pr. H.“ szerkesztősége legnemesebb törekvése leend a prot. egyház s az ezzel összenőtt iskol ügyének hasznos szolgálatot tenni. E törekvés érzetében és tudatában a „Protestáns Hetilap“-ot jövőre is tiszt ajánljuk a nagyérdemű közönség pártoló szivességébe.

Lapunk hetenként egy ívnyi terjedelemben jelenik meg. **Előfizetési ára egy egész évre 6 frt, félévre 3**

Az előfizetési pénznek vagy a megrendelésnek a szerkesztőhöz (lakik Debreczenben, N.-Péterfia-utca 961. sz mielőbbi eljuttatását tisztelettel kérjük.

Joó István,
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.
Tóth Sámuel,
főmunkatárs.

Egyedül helyes positiónk.

Valahányszor a prot. egyházban a theologiai pártok hevesebb harcra kéinek egymással, mindannyiszor akarátlanul eszembe jut Nagy Frigyes életéből a következő, köztudomású epizoda. — A nagy király a hét éves háborúban egy hegyi átkeles alkalmával a jámbor Schmettau tábornok oldalán ment és a lassú, fáradsalmas előnyomulás miatti rossz kedvét az által akarta elűzni, hogy Schmettau hitbuzgósága felett élezni kezdett. — Schmettau a királyt darabig beszélni hagyta, aztán egész nyugodtsággal szót emelt s mondá: „Fel-

séged sokkal élezesebb nálam és e felül királyom is, minél fogva a felséged és köztem harc minden tekintetben aránytalan; mind engem hitemtől meg nem foszthat. De fosztana, nos, akkor felséged nékem ártott volna. — de önmagam megállt s nagy kék szemekkel élesen kérdezte: „Mit jelentse tau? én magamnak árthat tanám?“ „Felséged — most azt hiszi és én remény!

jazt hiszed, hogy Isten az emberi gyarlóságnak és lassuságnak természetfeletti segítségével segít. A biblia Istennek közvetlen vezérlete alatt iratott. A biblia Isten igéje. De hivatása nem az, hogy az ember észszerűségét — mert ez is Isten szava — elnyomja, hanem azt megelőzze és segítse; az exegetikai észszerűség az idegen nyelvekben írott bibliának igazi értelmét kipuhatólja, becsületesen felderítse. — Az antirationalistikus supranaturalismus így szól: A kijelentés az észszerűség használatát feleslegessé tette. Néked az adott igazságokat el kell fogadnod, de vizsgálnod azt neked sohasem szabad. A bibliában mindent szó szerint kell venni és szabadabb magyarázást sohasem kell megengedni. Az antirationalistikus supranaturalismus kinövései a hebraizálók és az érzélgők (Empfindler). A kik hebraizmusokban beszélnek, nem akarják túrni, hogy valaki a hébert németre fordítsa. A ki valás dolgában népfelvilágosításról szól, gyanus. A ki a szent-lélek általi megvilágosításról beszél, jámbor. Ha azt mondod: Jézus tana a bűnök bocsánatát hirdeti mindazoknak, kik benne és Istenben bizván megtérnek. Jézus halála e hirdetést megerősíté. Mióta Jézus magát az emberiségért fe'áldozta, azóta más áldozatra nincs szükség. Jézus halála óta minden szellemi és erkölcsi tévedések megszűntek; a keresztyén tudja: Isten engem nem tesz boldogtalanná, ha én magamat boldogtalanná nem teszem; nekünk megbocsátó atyánk van. A ki így beszél, gyanus. De a ki a régi éneket éneklí: „Sein Blut, der edle Saft, hat so viel Stärk und Kraft, dass auch ein Tröpflein, kleine, die ganze Welt kann reine, ja gar aus Teufels Rachen frei, los und ledig machen.“ Magyarul: „az ő vérenek, a nemes nedvnek oly ereje s hatása van, hogy csak egy cseppje is megtisztíthatja az egész világot, sőt az ördög bosszújától is megszabadíthat s mentté tehet.“ A ki így énekel, az jámbor. És mégis a különbség csak az, hogy ugyanazon igazság az egyiktől németül, a másiktól héberül fejeztetik ki. Az egyik ép oly orthodox, mint a másik. A keresztyének utolsó osztályát, melyhez jelenleg sok tudós és nem tudós tartozik, a történelmi szkeptikusok képezik. Hitök ez: nagy igazságok ezek: Isten, gondviselés, Jézus, minden- esetre fenséges, kinek érdemeit és magasztos tetteit semmiféle halandó utól nem érte, utól nem éri, nem érheti; üdvözülés, hit és szeretet által, kötelesség- beli hűség és remény által; bocsánat a szeretet atyjától minden megtérőnek; igazságos elégtétel a siron túl; mindezt én hálásan és szilárd meggyő- ződéssel elfogadom, és élek, a mint a hit ezt paran-

csolja: így boldog vagyok! — Meg van nekem, mi erényre buzdíthat, mi életben és halálban felvi- hat, vigasztalhat. Hogy azonban miképen szár- tak reánk e meggyőződések? Hogy évezredek e mi történt az egyes emberi keblekben? Hogy bastus a nagy orvos csak egy vagy két fi Phronimus és Apocalyptikus — által osztotta gyógyszerét? mégis Sebastustól való, mit ez engem? Mi jogosan mondjuk: Isten esni l ha ezt közvetve is teszi. — A régiék mondhat Isten ezt mondá! ha közvetve is tette. Én örök valóságra számítok, mely engem a felett, mi nem foghatok fel, nem határozhatok meg való felvilágosit. Mondják, hogy 60 év előtt egy pa propositióról predikált volna: Ma szólni akarun szélről. Az első részben ki akarjuk mutatni: h jön; a másodikban: *hová megy; a harma hogy tulajdonképen egyet sem tudunk úgy egé- tosan. E pártok egyikéhez tartoznod kell. . . légy, légy az egész sziveddel! Szólalj fe' igazságnak tartasz. De egyet ne felejts: tőket gyűlölni, gyalázni, megvetni, üld- esetre sem keresztyéni tulajdonság!*“

Igy Dinter. Azt tartja, hogy az ő és a transcendens dolgokról való tud rülbelül mindnyájunknál egy mértékű Richard von der Alm-mal mondani! ben haladtuk meg világnézetünkben é ben a zsidó zsoltárköltőket, Salamon és Sirákot? Ha Salamon ma feltáma őt a mai körülmények között bámu jebb a könyvnyomdászat, a lőfegyve és a távirda; minden más ugy van. idejében volt. Pythagorász, Socratesz, totelesz mennyiben állanak hátrább K nél, Schellingnél és Hegelnél?“

Igaz, előbbre vagyunk míveltségű birunk egységes világnézettel. A thec alapján egy új irányra tett szert. Ez speculativ irány, melynek kiindulási tennek immanens volta a mindenségbe emigy: Istennek működése a világ célirányos, maradandó és összefüg a csodákra a kívülről jövő és f kozásokra a világban tért nem új irány meg van, annak oka az emberi ész szünet nélk lezte.*) De állíthatjuk-e, ho,

*) Bármily elő ehaladt s mus álláspontján, mely Ist is tulajdonit. Minthogy nekünk protestánsok

letett védkötelesek névsorát, mely 226 születési, 107 halálozási esetet tartalmazott. Ezenkívül kiadtunk katonai ügyben 19 drb, árvaügyben 6 drb, adóügyben 22 drb, bűnügyben 1 drb, más hivatalos használatra 2 drb, a m. kir. pénzügyigazgatóságához 3 drb. összesen 53 db születési, esketési és halotti bizonyítványt.

3. 1879-ben nov. 1-ig kiszolgáltattunk 310 születési és 96 halálozási adatot. Vagyis kiállítottuk az 1860-ban született védkötelesek névsorát, mely 212 születési és 78 halálozási adatot tartalmazott. Ezenkívül kiállítottunk katonai ügyben 9 drb, árvaügyben 84, adóügyben 10, bűnügyben 1, a m. kir. pénzügyigazgatóságához 1, más hivatali használatra 3 drb, összesen 108 születési és halálozási bizonyítványt.

E szerint tehát két hónap hijján 3 év alatt kiadtunk 794 születési, 14 esketési, 518 halálozási adatot, vagyis három évi sorozási névsort 667 születési és 300 halálozási adattal s kiállítottunk katonai ügyben 48, árvaügyben 91, adóügyben 179, bűnügyben 8, m. kir. pénzügyigazgatóságához 8, tanítói nyugdíjügyben 5, más hivatalos használatra 9, összesen 346 drb bizonyítványt.

Ime tehát egy 12 ezer lelket számláló reform. egyház-községben 3 év alatt, évenként átlag 400-450 adat volt kiszolgáltatandó az anyakönyvekből, ingyen, pontosan, a nélkül, hogy a kiállítási papír ára megtérült volna.

Hanem ez még hagyján. Nem ritka eset, hogy ugyanazon ügyben, azon egy esetet, kétszer, háromszor, sőt nyolcszor kelle bizonyítanunk. Elbeszélék erre egy esetet, mely mint kuriózum, ha nem is valami különösen érdekes, de bosszantónak elég bosszantó s ha nem ritkaság is, de mindenestre tanulságos.

1877. szept. 15-16 táján történt. Egy nyomorult szegény asszony dohánycsempészetre vetemedett. — Rajta vesztett. Bizonyosan beteg volt már az istenadta akkor is, midőn a csempészetre indult; az pedig, hogy a pénzügyőrökkel találkozott, megadta neki a kegyelemdőfést, mert már szept. 18-án halva feküdt. A pénzügyőrök jelentést tettek az esetről, de a csempészszel már nem beszélhettek, mert az a történetek után harmadnapra már halva volt. Kikéretett tehát a halotti bizonylat, igazolandó, hogy a csempész a földi bíróság elől egy erősebb hatalom ítélőszéke elé idéztetett. Ki is adtuk e bizonylatot 1877. szept. 22-én. Hova lett ez első bizonylat? Ki tudná azt megmondani? — Másat kértek 1877. decz. 7-én. Ez is eltűnt, mert azon év decz. 22-én harmadszor, 27-én pedig már negyedszer állították ki. Hittük, hogy most már megleggik s meg lesznek elégedve velünk, hogy ugyanazon esetről 4 külön bizonylatot állítunk ki. Ki irhatja azonban le bosszuságunkat, midőn 1878. folytán febr. 24-én, június 23-án s július 6-án repetálták meg? Annyira voltunk már, hogy midőn a város szolgája vény-könyvvel kezében jött hozzánk, előre ráfogtuk: no ez megint Szikszai Lidiát kéri. Aggodalmunk nem volt alaptalan, mert 1879. márt. 30-án — már 8-szor kívánták. Vajjon kéri-e még? Ki tudja!

Zsigmond Sándor.

(Vége köv.)

A népiskolai iskolaszékek és egyházmegyei népisk. tanügyi bizottságok szervezete a tiszántuli hely. hitv. egyházkerületben.

(Folytatás.)

E) A tanítók alkalmazása vagy helyettesítése ügyében.

30. Ha a tanító tanórái megtartásában és köteless teljesítésében akadályoztatván, csak egy napot is elmul tani kénytelenítettnek: tartozik ezt előre az iskolaszéknek bejelenteni; ha hosszabb időre kénytelen köségét elmulasztani és e mulasztás oka betegség vagy nem függő akadály, ennek igazolása után az iskolaszék elmentést tesz az egyháztanácsnak és sürgeti a tanító helyettesítését, de i y esetben nem a tanító jövedelmének hanyára, hanem az egyház költségére.

31. Ha a 21. és 22. pont alattiak alapján kerül váci egyháztanács elé, ez a tanító ügyének elintézésére az esperesi hivatalt azonnal megkeresi; közbotrányt okozó kölcsi kihágás esetén pedig az iskolaszék a tanítót az i lába meneteltől rögtön eltiltja és további eljárás végett: nal jelentést tesz az esperesi hivatalnak, az eljárás gosan az egyháztanáccsal is közölvén.

32. A helyettes és ideiglenes tanító al esperes beleegyezésével történhetik.

F) Építkezések alkalmával.

33. Uj iskola építése vagy nagyobb r alkalmával az iskolaszék ad vagy vizsgál: és oda törekszik, hogy az épület egészség sék fel, helyiségei szárazak, tantermei a g mához mérten elég tágasak, világosak, leh könnyen szellőztethetők legyenek; ablaka küdjenek; a padok ugy legyenek elhelye ság a gyermekek balkeze felől jöjjön a között, elején és végei mellett elég na közlekedésre. Az ezen szempontok szer további eljárás végett az egyháztanácsk innen pedig a költségvetéssel együtt az küldetik el. A jóváhagyott tervzet szeri tése feletti felügyelet az iskolaszék teend san örökdik, hogy az építés a tervzetne kötött szerződésnek megfelelőleg és kel történjék.

34. Mindent elkövet a tanítói lak és folytonos jó karban tartására nézve.

IV. A tanító.

35. A tanító növendékeinek erköl löje és oktatója lévén a reá bizott tölé telhető ügyességgel és szor neveli és oktatja; a tanítást m énekléssel és imával kezdi meg a „Népiskolai tanterv“-ben kisz kijelölt elvek mellett, a tiszá által kiadott vagy engedélyez zérkönyvek szellemében és ha ben elvégezi.

36. Tanítványai iránt megnyerő bánásmóddal jár got és ridegséget, test

ben a másképp javíthatlan gyermek ellenében és nagyon sokán alkalmaz, de vesszót a tanteremben nem tart.

37. Éber figyelemmel kíséri tanítványai szorgalmát és magaviseletét és mind a szorgalmasokról, mind a hanyagok pontos jegyzeteket vezet; az év folyamán részrehajlatlanul és igazságosan jutalmaz és osztályoz.

38. A mulasztási naplót lelkiismeretesen és részrehajlatlanul vezeti; a heti mulasztásokról minden hét végén jelentést ad két példányban az iskolaszéki tagok mulasztási naplójára szerint, de annak csak 1., 2., 4. rovatait és a többi rovatait első felét töltve ki.

39. A felvételi és osztályzati anyakönyvet rendben és pontosan vezeti és pedig az utóbbit két példányban, egyiket az iskolaszék számára, a másikat a tanítói hivatal használatára.

40. Látogatási naplót vezet, melynek e három rovata van: az iskolát látogató neve; a látogatás napja; a tapasztalt hiányok vagy károk. — Ezt az iskolaszék illetőleg tölti ki, de minden hét végén hű kivonatban a tanítói mulasztási napló kivonatával együtt az iskolaszéknek. A tanítói mulasztási naplójának vagy az iskolaszék által észlelt szellemi hiányokat illetőleg az iskolaszék értelemében járnak el.

Iskolai bútorokról, a keze alá adott iskolai eszközökről felelősséggel tartozik; azért az iskolaszék példányban állíttatik ki, melyek közül az iskolaszék elnöke, a másikat a tanító őrzi.

Az iskolai eljárás ellen a szülék részéről emelt panaszok a szülékkel ne bocsátkozzék vitaközlőket az iskolaszékhez utasítsa.

Az iskolai megfigyelés mintá szerinti az azt megfigyelők bizonyítványait híven és tisztán az iskolaszék elnökével is aláírva és az iskolaszék, az ily bizonyítványokról jegyzést

az iskolaszék kimutatást terjeszt fel az espereshez az iskolaszék részéről és a hátrányokról.

A tanítótestület.

Amennyiben hol több tanító működik, ezek együtt alkotják a tanítótestületet, mely elnökét, jegyzőjét és könyvtárnokot választja. Célja ennek az egyesülésnek az egyesítettvé tétele és a tanítók önrendelkezése. Ezért e testület a tanév elején a tanév folyamán pedig minden hónapban a tanév elején a tagok a tanítás és a tantárgyak módszere és a tantárgyak módszereinek és megállapodásra jutnak, megbeszélnek egymással azokat a nehézségeket, melyek az elmúlt évben a tanítás terén küzdelmet okoztak azon fokot, melyre és eljárást, melyekből eljutottak, hogy úgy a tanév folyamán a tanítók megadott eszmecsere, módszeres megbeszélése és vitatása, a más tanítók működése feltűnőbb megfigyelése, véleményadás az iskolaszék részéről, a tanítói testületi gyűlés főbb

tárgyait. — Ugyan e célra testületileg szervezkedjenek az egyházmegye tanítói is.

(Folyt. köv.)

Pár szó a magam mentésére.

Békési Gy. barátom polemiája engem annyira megnyugtató, hogy hozzám intézet kérdéseire nyilvánosan felelni nem is tartanám szükségesnek, ha azok közt egy oly tétel nem fordulna elő, melyet méltán személyes kérdésnek tekintek s mely főleg szatmári ismerőseimnek különféle találgatásokra adhat alkalmat. Így azonban meg kell jegyeznem:

1. Azt, hogy én az én nyílt levelem után nyomban következő cikk és az ez alatt álló jegyzet tartalmát a lap megjelenté előtt nem ismertem, következképpen mondanom azt ahoz nem alkalmaztathattam.

2. Azt, hogy levelemben sem a nyilvános disputa körébe be nem vontam, sem magán beszélgetés közben nem mondtam ez ügyben valami olyast, minek nyilvánosságra hozatala vagy rám vagy a szatmáriakra nézve bántó lehetne.

Ezzel a vitát — úgy gondolom — befejezhetjük s egymásnak továbbra is jó barátai maradhatunk.

Azért, hogy az ismertető cikk végét be nem várva, úgy szólván hivatalosan közbe szóltam, kész vagyok bocsánatot kérni, s nem is menthetem magamat egyébvel, mint azzal hogy bizony még a huszár is feljajdul, ha fáj neki, mikor a lábát amputálják.

Gergely Károly.

BELFÖLD.

A nagybányai ref. egyházmegyéből.

Ugynevezett őszi közgyűlésünk nov. 20-án Sárközön tartott meg nevének megfelelően, mert részint a rossz utak, részint a közönyösség és szegénység miatt esperesti elnöklet alatt 3 egyházi, 3 világi ülnök, 8 lelkész és 4 tanító volt mindössze jelen.

Első és főtárgyunk az államsegély kiosztásának kérdése lett; ennek nehezen várt megérkezése vagyis késedelme odáig ennyire elgyűlésünk tartását is. Lelkészi gyámintézetünk kapott 548 frtot, kiosztás alá esett 522 frt 50 kr, melyből 200 frt az egyházaknak, 160 frt a lelkészeknek és 162 frt 50 kr a tanítóknak lett megszavazva. Folyamodott 12 egyház, 14 lelkész és 15 tanító. Kapott 3 egyház 40—40 frtot, 4 egyház 20—20 frtot, 8 lelkész 20—20 frtot, 2 tanító 32 frt 50 krt egyenlően elosztva és 13 tanító 10—10 frtot. Talán egy egyházmegye sincs ily szegény, nem tudtuk a szegénységet a még nagyobb szegénységtől megkülönböztetni; van olyan lelkészünk a kinek nemcsak most, hanem boldogabb időben sem megy fizetése többre *egyszázötven forintnál*, mindent felszámítva. Az elosztásnál kérdés alá jött, nem célszerűbb lenne-e egy bizottság által bíraltatni meg a segélyezendőket? — De részint azért, mert mindnyájunk előtt ismeretes egyházaink, mint lelkészársaink helyzete, részint azért, mert így jobban ki van zárva a részrehajlás lehető vádjá: az egész kiosztás közgyűlésileg intéztetett el. Emeltetett hang az ellen, hogy hanyag és érdemtelen tanítók az igyekezők és fedhetetlenek rovására, segélyeztessenek, de egyik világi ülnök azt hangsúlyozta, hogy e segély nem a szorgalom jutalma, hanem a szegény-

ség gyámolítása, tehát itt most csak ezt kell tekintetbe venni, és ugy lön.

Másik nevezetes tárgy volt a hiripi egyház ügye, melyet e lap is ismertetett a mult nyáron. Sajátságos eset és mindenestre kiváló figyelemre méltó. A lelkészválasztás — mely már a hiripiek által juniusban megtagadtatott — másodszer is el lett aug. 3-ra esperestileg rendelve, de ekkor is mint először, elébb határozottan megtagadták, — majd egyik egyháztagszó felszólalt, hogy „vannak többen, kik tudják és beismerik, hogy a hiripi egyház szomorú rendetlen állapotának megszüntetése végett szükséges volna egy erélyes, rendes lelkésznek választása, de a többség ijjesztő fenyegetés következtében nem mernek itt sem nyilatkozni,“ ezen felszólalást igazolták még hárman s így négy egyháztagszó hajlandó lett volna választani, szavaztak is, de a nagy többség ekkor már kimondta, hogy vagy nem választ, vagy ha muszáj, a jelenlegi segédlelkészt választja; ugyde ez, miután még csak egy vizsgát tett, törvényeink szerint nem választható. Indokolták ugyanakkor a választás megtagadását azzal is, hogy ők „tegnap folyamodtak a püspökhöz,“ ha az nem teljesíti kérelmeiket, feljebb fognak folyamodni a kultuszminiszterhez?! Ime a fejtelenségnek és rossz akaratú népvezetésnek szomorú következménye! Tehát az eredmény az lön, hogy másodszer sem választottak lelkészt.

Helygatótt az ügy, várva az egyházmegyei gyűlést. Azonban miután az egyházkerületi augusztusi gyűlés jegyzőkönyvében a nagy meglepetéssel látjuk és olvassuk annak 238. sz. határozatát, mely a hiripieknek az egyházmegyét teljesen elmoráló kérelmét az erre vonatkozó szabály bő értelmezésével adja meg. Az egyházkerület e határozata még bizonylatosabbá tette ezen ügyet, mert egy részről az egyházmegye jogszélemnek látja azt, hogy több hiripi egyháztagszó szerű felfolyamosodását — de nem fellebbezését, mert ily értelemmel az egyházmegyéhez nem is fordultak — tárgyalás alá vette és arra érdemleges határozatot hozott, a helyszínen, hogy — mint egyébkor tenni szokta — az egyházmegyéhez utasította volna; más részről amaz igen határozatlan keretű szabályra hivatkozik, melynek értelmében ez esetben épen ugy el lehet rendelni a lelkészválasztást most, mint a 8. ápril 23-ig akár mikorra, mert a kegyeleti év tulajdonképen akkor telik el. Mint tudjuk egy másik egyházban már a lelkészi állás egy 3-ad éves theologusnak a hiripiféle uton szándékoltatik biztosítani, a szükséghez képest 3—4 kegyeleti év adásával.

Szerintem a hiripi esetben főszűlyt kell fektetni az egyházkerületi gyűlés határozatában hivatolt választási szabály ezen kitételére: „az esperest a választást az egyház körülményeihez képest megrendeli s arra az időt kitűzi.“ Itt épen az egyház elhagyott, rendetlen állapota és minden ottani ismert szomorú körülmények utasították az esperesti hivatalt arra, hogy a választást minél előbb elrendelje. — Az ottani aggasztó körülményekből csak annyit hozok fel, hogy: a nép engedetlen, iszákos, korcsmás, verekedő; az egyháznak 2000 frtnyi pénze szertesztét kötvény és biztosíték nélkül hever; az iskolaügy anyagilag, szellemileg csak teng; a paplak annyira rozszant, hogy alig áll febn; a segédlelkészgyűlést nem tarthat, mert nincs rá jogosítva sőt épen e miatt esetleg az egyház nem is szavazhatott; a felügyelő lelkész az egyház ügyeinek rendezésével semmit sem gon-

dol; a lelkészi fizetés még 1858-ban megállapított alapján lenne, de annak tartalma ma már talán pontban sem tartatik meg; a hivek nem akarják is bérlevelet, ujat alkotni sem hajlandók, kiknek hogy te ugy fizet; általános törekvés a lelkészi fizetés levonása, a az elhalt öreg lelkész nagy engedékenysége erre adott a kinek ösztönt; a lelkészi földekért nem akarják fizetni adót stb. szóval a milyen rendetlenség csak lehet egy házban, az Hiripen feltalálható. Egy palástba takaróz hogy a mostani segédlelkészt szeretik, nincs is egyénis ellen semmi kifogásom — de szerencsétlenségre vagyis rintem talán inkább szerencséje az, hogy törvény szer meg nem választható. Ha csakugyan valódi szeretet és gaszkodás az, a mit hirdetnek, miért nem léptek fel akkor, midőn a kegyeleti éveket kérték? miért nem fe bezték a választás kérdését is ugyanakkor? miért nem ig keztek már egy év óta csak legkisebbé is rendezni az eg ház ügyeit, hogy így ragaszkodásuk méltánylandóbb lenn Pusztá szóval szeretni, vagy talán inkább e ragaszk által biztosítani annak engedékenységét? ez vesz lesz mind az egyházra, mind azon ifju lelkészre csakugyan végeredménye ez ügynek a hiripiek ségének győzelme lesz, bizonyára a most anr nek feltüntetett ifju lelkész fogja a legnagyobb árát megadni, a kit részemről jobb sorára ér

Az elmondottak teljesen ismeretesek tagjai előtt, elhatározatott, hogy: még e tessék el a jövő tavaszi egyházmegyei gy

Többi tárgyaink helyi érdekű egy voltak, melyek részint azonnal elintéz zésökre küldöttségek neveztetek ki. kérdés, hogy a felsőbányai egyházban leti küldöttség költségét ki hordozza? egyház pénztára utasítottott.

RÖVID KÖZL

Előfizetési felhívás e című zésre: „A keresztyénység erkölcs értekezés 6—7 nyomtatott ív a bölcsészet közti viszony A eredeti is akar lenni. Az e deczember 31-ig szerző lak küldendő be. Az előfizetés

Állam és egyház, vallás melyek körül századok óta össz Az utóbbi kérdéstről, a vallás ról, Hobbes. Spinoza, Kant ban és legélesebben Hartman keresztyénséget védi Hartman ezen nagyhirű bölcsész állás felekezeti. hanem tisztán tudom nek oly derék emberek kik u sekben a mí kötolességünk a k Szerző azonban azt hiszi, ha czeni főiskolájában bölc akkor is, ha Hartma

